

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЪРВО ОТДЕЛЕНИЕ

**ОЛУЖИЧ СРЕЩУ ХЪРВАТИЯ
[CASE OF OLUJIĆ v. CROATIA]**

(Жалба №22330/05 г.)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

5 февруари 2009 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

05/05/2009 г.

Това решение може да бъде обект на редакционни промени.

По делото на Олужич срещу Хърватия,
Европейският съд по правата на човека (Първо отделение), заседаващ като Отделение, състоящо се от:
Христос Розакис [Christos Rozakis], *Председател*,
Нина Вайич [Nina Vajić],
Канлар Хажийев [Khanlar Hajiyev],
Дийн Спийлман [Dean Spielmann],
Свере Ерик Йебенс [Sverre Erik Jebens],
Джоржо Малинверни [Giorgio Malinverni],
Георге Николау [George Nicolaou], *съдии*,
и Съорен Нийлсен [Søren Nielsen], *Секретар на Отделението*,
Заседавайки при закрити врати на 15 януари 2009 г.,
Се произнесоха със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПО ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№22330/05 г.) срещу Република Хърватска, подадена на 6 юни 2005 г. пред Съда, на основание чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи ("Конвенцията") от хърватския гражданин г-н Крунислав Олужич ("жалбоподателят").

2. Жалбоподателят е представляван от г-н В. Хаждукович, адвокат, практикуващ в Загреб. Хърватското правителство ("правителството") е представлявано от пълномощника г-жа Ш. Стажник.

3. На 20 септември 2007 г. председателят на Първо отделение е решил да изпрати уведомление до правителството за оплакванията по чл.6, ал.1 от Конвенцията относно липса на справедливост и публично гледане на делото, предполагаемата безпристрастност и продължителността на дисциплинарното производство, водено срещу жалбоподателя от страна на правителството. Решено е също така основателността на жалбата да бъде едновременно разглеждана с нейната допустимост (чл. 29, ал.3).

ПО ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО СЛУЧАЯ

4. Жалбоподателят е роден през 1952 г. и живее в Загреб.

A. Дисциплинарно производство срещу жалбоподателя

5. Жалбоподателят е бил съдия и председател на Върховния съд (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*). Също така е бил член на Националния съдебен съвет (*Državno sudbeno vijeće*, тук по-долу "НСС"). Някъде през 1996 г. правителството е подало искане пред НСС за откриване на дисциплинарно производство срещу жалбоподателя. Те твърдели, че от януари до август 1996 г. жалбоподателят е имал сексуални връзки с непълнолетни, и че от 1995 г. насам е използвал служебното си положение, за да защитава финансовите дейности на двама души, които са известни с престъпната си дейност, и с това е причинил вреда на репутацията на съдебната власт, което представлява сериозно дисциплинарно нарушение. По тези причини те предложили образуването на дисциплинарно производство срещу жалбоподателя и налагането на дисциплинарно наказание, включително да бъде отстранен за постоянно от длъжността на съдия и председател на Върховния съд. Нещо повече, те поискали незабавното временно отстраняване от длъжност за времето на производството.

6. На 21 ноември 1996 г. НСС образувал дисциплинарно производство срещу жалбоподателя. На 5 декември 1996 г. жалбоподателят подал искане за оттеглянето от случая на трима членове на НСС, а именно А. П., В. М. и М. Х., на основание, че те са показали пристрастията си към жалбоподателя в интервюта, публикувани в различни национални вестници. На 9 януари 1997 г. искането било отхвърлено като неоснователно. На заседанието от 9 януари 1997 г. НСС отказал искането на жалбоподателя за публично гледане на случая с мотива, че отстраняването на публиката е необходимо за защита интересите на жалбоподателя и на съдебната власт като такава, без навеждането на допълнителни доводи. Други заседания са проведени на 10, 13 и 14 януари 1997 г. На 14 януари 1997 г. НСС е установил, че жалбоподателят е извършил дисциплинарно нарушение, изразяващо се в поддържането на връзки и появата му на публични места с Б. Ш. и С. Ш., независимо че му е било известно, че те са извършили множество престъпления, и в използването на служебното си положение от юни 1995 г. до ноември 1996 г. за защита на техните интереси и приходи. НСС е

установил също, че останалите обвинения срещу жалбоподателя са неоснователни и следователно не изискват предприемането на дисциплинарни мерки. Било е решено жалбоподателят да бъде отстранен от длъжност съдия и председател на Върховния съд.

7. Последващото „искане за защита“ на жалбоподателя (*zajtjev za zaštitu*) до Парламентарната камара на общините е отхвърлено на 19 февруари 1997 г. На 21 март 1997 г. жалбоподателят подал конституционна жалба, в която посочил, че производството е било несправедливо, и че неговото право на неприкосновеност на тайната на кореспонденцията е било нарушено.

8. На 17 април 1998 г. Конституционният съд отменил решението на НСС от 14 януари 1997 г., както и решението на Камарата на общините от 19 февруари 1997 г. Конституционният съд постановил, че дисциплинарното производство пред НСС е било с недостатъци, тъй като някои от представените доказателства, като аудиозаписи от подслушани телефонни разговори и свидетелски показания на член на НСС, който е бил част от състава на НСС, разглеждал случая на жалбоподателя, не са били събрани в съответствие със закона. Делото е върнато на НСС.

9. Първото заседание по възобновеното производство е проведено на 23 септември 1998 г. Жалбоподателят подал искане за оттеглянето от случая на четирима членове на НСС, а именно А. П., В. М., М. Х. и И. М., с твърдението, че те не са съумяли да покажат безпристрастност в свои изказвания в пресата. НСС обявил искането относно И. М. за недопустимо, тъй като той вече се бил оттеглил от случая. Искането за оттегляне на А. П., В. М. и М. Х. било отхвърлено без навеждането на допълнителни доводи.

10. Жалбоподателят после поискал публичното провеждане на производството. Искането било отхвърлено. Относителната част от протокола от заседанието гласи, както следва:

“Председателят на НСС информира присъстващите, че публиката ще бъде отстранена от разглеждането на дисциплинарното производство, защото не е било решено да има публично гледане на случая по смисъла на чл.28, ал.1 и 3 от Закона за Националния съдебен съвет.

Адвокатът на защитата И. К. иска дисциплинарното производство да бъде гледано публично, позовавайки се на сериозността на случая, обществения интерес, важността на производството и нуждата от защита на правата на жалбоподателя.

Адвокатът на защитата М. С. подкрепя искането и добавя, че правото на публично гледане е основен принцип в наказателното производство, и че решението на НСС да отстрани публиката би било в ущърб на това право и би нарушило справедливостта на производството. Ако обаче НСС реши да отстрани публиката от разглеждането на производството, той предявява искане представителите на ОССЕ и ВКБООН, които чакат отвън пред съдебната зала, да бъдат допуснати да присъстват на заседанието.

Адвокатът на правителството М. К. предоставя решението на НСС и добавя, че не се противопоставя на отстраняването на публиката от разглеждане на производството.

...

Съветът обявява своето

РЕШЕНИЕ

Подаденото от д-р Крунослав Олужич искане дисциплинарното производство срещу него да бъде публично гледано, трябва да бъде отхвърлено по съображения за защита на жалбоподателя и на съдебната власт като такава.”

11. Адвокатът на правителството се отказва от всички обвинения срещу жалбоподателя, освен от обвиненията, че в периода от юни 1995 г. до началото на ноември 1996 г. той постоянно е общувал на публични места с двама души – Б. Ш. и С. Ш., които имат криминално минало. Адвокатът без да навежда други доводи поискал НСС да призове петима свидетели от страната на правителството, които да докажат тези твърдения. НСС позволил четирима от тези свидетели да бъдат призовани и служебно призовал още трима други свидетели. Жалбоподателят и неговият адвокат не са поискали призоваването на свидетели.

12. Второто заседание по възобновеното производство пред НСС се състояло на 1 октомври 1998 г. НСС позволил представители на ВКБООН и ОССЕ да присъстват на заседанието. Всички присъстващи били предупредени, под заплахата от наказание, че са задължени да пазят в тайна всичко, което са узнали по време на заседанието.

13. НСС изслушал свидетелските показания на седем свидетели, включително С. Ш. и Б. Ш., призовани от страната на правителството. Доказателствата сочели, че жалбоподателят от време на време бил виждан в компанията на С. Ш. в Умаг, където жалбоподателят имал апартамент и прекарвал част от почивките си, и в компанията на Б. Ш. в Осижек – родния град на жалбоподателя. И двамата, Б. Ш. и С. Ш., твърдели, че не са

били приятели на жалбоподателя, и че не са имали близки контакти с него, а само от време на време са били в една и съща компания с жалбоподателя, и то винаги на публични места и в компанията на други хора.

14. Адвокатът на правителството посочил друг свидетел да представи доказателства относно контактите на жалбоподателя с Б. Ш. в Осижек. НСС приел това предложение. Що се касае до доказателствата, на които се позовава правителството, протоколът от заседанието гласи:

“Д-р Крунослав Олужич представя писмен списък на свидетели, които да бъдат призовани от негова страна.

... [адвокатът на защитата заявява, както следва]:

„Призоваваме свидетелите [от списъка] да докажат пред Съвета, че в процесния период д-р Олужич действително понякога е бил в компанията на лица, за които се твърди, че имат „криминално минало“, но във всеки един от тези случаи без изключение те са били заедно с голям брой хора. Нещо повече, С. Ш. е присъствал единствено в качеството си на собственик на ресторант, и като такъв, е било естествено понякога да се намира в една и съща компания с д-р Олужич. Призоваваме още свидетели, които често са били в компанията на д-р Олужич в Осижек, когато понякога Б. Ш. се е присъединявал към тях. Нашата цел е да покажем истинската същност на твърденията [че жалбоподателят] „е общувал“ и „е бил в компанията на ... на публични места“ ...”

...

Адвокатът на защитата също поискал призоваването на други свидетели, споменати в приложеното решение на Съда за маловажни нарушения в Умаг.

...

Съветът обявява своето

РЕШЕНИЕ

...

Всички предложения на ответника д-р Олужич се отхвърлят като маловажни, предвид това, че обстоятелствата, за които се отнасят въпросните доказателства, или вече са доказани, или са без значение за решението.”

15. Последното заседание по случая на жалбоподателя пред НСС е проведено на 7 октомври 1998 г. НСС позволил представители на ВКБООН и на ОССЕ и преводач да присъстват на заседанието. Всички присъстващи отново са предупредени, под заплахата от наказание, че са задължени да пазят в тайна всичко, което са узнали по време на заседанието.

16. НСС изслушал показанията на другите свидетели, призовани от страна на правителството. Изслушал и жалбоподателя, който заявил, че производството срещу него е политически мотивирано, поради противопоставянето му на висши държавни служители относно понятието за съдебна власт. Той също заявил, че на 11 октомври 1996 г. е бил помолен да подаде оставка от длъжността председател на Върховния съд и му е бил предложен пост на посланик, на което той отказал. По отношение на обвиненията срещу него той заявил, че понякога е бил в компанията на двете въпросни лица, но тези срещи винаги са били на публично място и в присъствието на различни други хора, и че въпросните лица не са били негови приятели. Относимата част от изявлението му гласи:

“... като високопоставен държавен служител, съзнаващ моята длъжност и отговорностите, които нося, аз не мога и не бих приел искане да се отрека от двама души, които съм познавал преди да бъда назначен на тази отговорна позиция в Република Хърватска. Моето познанство и връзка с тях обаче, независимо от тяхното минало, никога не са преминавали границите на допустимото или това, което би било съмнително от правна или морална гледна точка.”

17. Защитата е поискала още трима свидетели да бъдат изслушани относно фактите по случая, което е било отказано.

18. В решението си от 7 октомври 1998 г. НСС постановил, че жалбоподателят е извършил дисциплинарно нарушение, като е поддържал контакти и е общувал на публични места с двама души с криминално минало – поведение, което е увредило репутацията на съдебната власт и противоречи на задълженията му като съдия. Той е освободен от длъжност като съдия и като председател на Върховния съд. Относимата част от решението гласи:

“Д-р Крунослав Олужич ... носи дисциплинарна отговорност

за това, че той

от юни 1995 г. до началото на ноември 1996 г., докато е заемал длъжността председател и съдия във Върховния съд на Република Хърватска, е поддържал контакти и се е появявал на публични места в Осижек и Умаг с Б. Ш. и С. Ш., въпреки че е знаел, че те са известни като правонарушители.

...

Що се касае до отстраняването на публиката, Съветът постановил, както следва:

“Съгласно чл. 28, ал. 3 от Закона за Националния съдебен съвет дисциплинарните производства по принцип са тайни. Имайки предвид същността на дисциплинарното нарушение [в конкретния случай] и информацията, съдържаща се в съдебното досие, Съветът е отхвърлил искането на ответника производството да се гледа публично, по съображения за защита на достойнството на жалбоподателя и на достойнството на съдебната власт като такава. Съгласно чл. 294, ал. 2 от Наказателно-процесуалния кодекс, във връзка с чл. 28, ал. 1 от Закона за Националния съдебен съвет, Съветът е позволил присъствието на Б. Ш. – служител в ВКБООН [Върховния комисариат на бежанците към Организацията на обединените нации] на заседанията, проведени на 1 и 7 октомври 1998 г., А. М. М. - съветник по правата на човека в ОССЕ [Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа] на заседанието, проведено на 1 октомври 1998 г. и Р. Б. – член на представителството на ОССЕ в Хърватия и неговия преводач на заседанието, проведено на 7 октомври 1998 г.”

На 10 ноември 1998 г. Камарата на общините потвърдила решението.

19. В последвалата си конституционна жалба от 2 декември 1998 г. жалбоподателят се оплакал, освен всичко останало, от отстраняването на публиката при гледането на дисциплинарното производство срещу него. Той също така заявил, че трима членове на Националния съдебен съвет, а именно А. П., В. М. и М. Х. са били пристрастни. Той също се оплакал, че в производството не са били изслушани никакви свидетели, призовани от страна на защитата. На 9 декември 2004 г. Конституционният съд (*Ustavni sud Republike Hrvatske*) отхвърлил жалбата като неоснователна.

Б. Изявления на трима членове на Националния съдебен съвет в медиите относно случая на жалбоподателя

20. На 10 февруари 1997 г. интервю с В. М., член на НСС, било публикувано в националния ежедневник *“Večernji list”*. То било озаглавено „Олужич беше пристрастен кандидат, не аз“ и относимите части от интервюто гласят, както следва:

“Във въпросния случай НСС е установил, че през дълъг период от време д-р Олужич е имал чести публични социални контакти с двама души, които не само че са били осъдени за множество престъпления, но и срещу които в момента има висящи наказателни производства – едно дело за нападение над полицаи и друго дело за търговия с 1,5 кг хероин – и той дори се е намесил от тяхно име. Д-р Олужич е бил оправдан по всички други обвинения. Цялата тази тирада срещу членовете на НСС и в защита на д-р Олужич е съсредоточена върху част [от обвиненията], за които той е бил оправдан, и сега много хора не са щастливи, тъй като това не се вменява в представеното [от защитата]. [Обвиненията], по които д-р Олужич е обявен за виновен, са ясни от фактическа страна. Това, което е спорно, е дали това възлиза на сериозно дисциплинарно нарушение, и ако да, какво наказание да бъде наложено.

...

Аз се присъединявам към искането на д-р Олужич [за моето отстраняване], защото публично гласувах против неговото назначаване за председател на Върховния съд и освен това аз също бях посочен като кандидат за длъжността председател на Върховния съд...

... Във въпросния случай, телефонните разговори не са били в основата на осъждането, тъй като те са засягали част от [обвиненията], за които д-р Олужич е бил оправдан. Следователно, всички опити да се представи решението на НСС като противозаконно са пропаднали. Всички доказателства, искани от защитата, са се отнасяли до [обвинения], за които той е бил оправдан и затова са били отхвърлени като ненужни.”

21. На 28 март 1997 г. интервю с А. П., тогавашен председател на Националния съдебен съвет, озаглавено „Съдиите са назначени, но също така създадени“ е било публикувано в същия ежедневник. Относимите части от интервюто гласят:

“Въпрос: Националният съдебен съвет напоследък е споменаван в обществото най-вече във връзка със случая „Олужич“. Каква е истината за бившия председател на Върховния съд?

Отговор: Решението е постановено и в него са посочени причините. Не мисля, че трябва да обяснявам едно мотивирано решение, в което всичко е казано. За мен това производство вече е минало.

В: Въпреки това, в името на обществото, което до момента е получавало противоречива информация по случая, може ли да бъдете по-конкретен?

О: Тъй като настоявате, просто бих казал, че д-р Крунослав Олужич е извършил дисциплинарно нарушение, изразяващо се не само в „общуване“ с извършители на множество престъпления, което само по себе си е сериозен въпрос за всеки председател на Върховен съд, но преди всичко в използване на личното си влияние и контакти за защита на техни интереси и приходи, докато е бил председател на Върховния съд, и знаейки за криминалните дейности на тези лица и принадлежността им към международна криминална среда. Анализът на доказателствата и защитата [устните пледоарии] ясно показва, че искането на правителството за образуване на производството по никакъв начин не е било политически мотивирано и обвиненията не са изфабрикувани от политически елит, както д-р Крунослав Олужич твърдеше в защитата си и пред медиите, имайки предвид президента на Републиката и правителството. Напротив, случаят касае нередни действия, които са несъвместими не само с длъжността председател на Върховния съд, която д-р Крунослав Олужич е заемал за кратко време, но и със съдебната власт като цяло.

В: А относно подслушването на телефонни разговори?

О: Подслушването на телефонни разговори касае законосъобразно записване на телефонни разговори между гореспоменатите извършители на множество престъпления, а не телефонните разговори на д-р Олужич. [Олужич] е „бил прихванат“ по тази оперативна мярка, тъй като един от свидетелите го е казал като пример. [Националният съдебен] съвет оценил това доказателство заедно с всички други доказателства, в съответствие с принципа на свободна преценка на доказателствата, и то не е повлияло значително на решението.”

22. На 22 септември 1997 г. друг национален ежедневник, „*Slobodna Dalmacija*“, публикувал интервю с М. Х., член на НСС и по-късно главен прокурор. Относителните части на интервюто гласят:

“Относно твърденията за липса на независимост от моя страна и моята зависимост от г-н Шекс [председател на парламента], публикувани в седмичника *Tjednik* в статия на журналиста С. П., чиято ръка е водена от един господин, чиято кариера в съдебната власт приключи по срамен начин, мога да кажа, че намирам тях и автора им за комични. Тези изфабрикувани и неоснователни твърдения, идващи от мъж, заемал различни високопоставени длъжности в съдебната власт на Хърватия, където поради липса на опит и знания е бил *corpus alienum* (чуждо тяло), не заслужават специално внимание, тъй като мястото им е там, откъдето произхождат, а именно – кафенетата.”

II. ПРИЛОЖИМО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

23. Съгласно приложимата част на Устройствения закон на Конституционния съд (*Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske*, Държавен вестник №13/1991 г.), в редакцията, действаща по онова време, всеки може да подаде конституционна жалба пред Конституционния съд, ако счита, че съдебно или административно решение или решение на юридическо лице, овластено с държавна власт, е нарушило негови права или основни свободи, гарантирани от Конституцията (чл. 28). Ако Конституционният съд уважи конституционната жалба, той трябва да отмени обжалваното решение и да възобнови делото пред компетентния орган за постановяване на ново решение (чл. 30).

24. Приложимите членове от Закона за Националния съдебен съвет, в редакцията, действаща по онова време (*Zakon o Državnom sudbenom vijeću*, Държавен вестник №58/1993 г.) гласят:

Член 3

“Кандидатите за [длъжността] председател и членове на Съвета се номинират от Камарата на общините на хърватския парламент.

Преди номинацията на кандидатите, Камарата на общините иска от Върховния съд, Министерство на правосъдието, Главния прокурор, Хърватската адвокатска колегия и правните факултети да изготвят списък на подходящи кандидати.

...”

Член 4

“Председателят и членовете на Съвета се избират от Камарата на представителите за период от осем години сред видни съдии, прокурори, адвокати и университетски професори по право, имащи по принцип най-малко петнадесет години опит.

Председателят и седем членове на Съвета се избират сред съдиите, четири членове – сред прокурорите и техните заместници, един член – от адвокатите и двама членове – от професорите по право.

Председателят и членовете [на Съвета] не могат да са депутати.”

Член 7

“Преди заемането на длъжността председателят и всеки член на Съвета полагат [следната] клетва пред председателя на парламента:

„Заклевам се в честта си, че ще изпълнявам функциите си на председател или член на Националния съдебен съвет старателно и в съответствие с Конституцията и законите на Република Хърватска.”

Член 8

“Председателят и членовете на Съвета се ползват с имунитет.

Председателят или членовете на Съвета не могат да бъдат подвеждани под отговорност за изречени думи или за гласуване [по време на дебатите] в Съвета.

Председателят или членовете на Съвета не могат да бъдат арестувани или срещу тях да бъде образувано наказателно производство без разрешението на Съвета.

Председателят или членовете на Съвета могат да бъдат задържани без разрешението на Съвета само ако са заловени, докато извършват престъпление, наказуемо с лишаване от свобода повече от пет години. В тези случаи, органът по задържането на председателя или члена на Съвета незабавно уведомяват Съвета.

...”

Член 9

“ ...

Председателят или член на Съвета може да бъде освободен от длъжност преди изтичането на мандата [по следните причини]:

- ако си подаде оставката;
- ако е осъден на лишаване от свобода;
- ако трайно загуби способността си да изпълнява своите функции;
- ако приеме гражданство на друга държава.

Причините за освобождаването на председателя или член на Съвета се установяват от Парламентарната камара на общините. Решението за освобождаване се взема от Парламентарната камара на представителите.”

Член 10

“... Искането за установяване на трайна невъзможност на член на Съвета да изпълнява функциите си се подава от председателя на Съвета до Парламентарната камара на общините. Такова искане по отношение на председателя на съвета се подава от най-малко петима членове на Съвета.

...”

Член 12

“Съветът разполага с компетентност по отношение на:

- назначаване на председатели на съдилища, съдии и прокурори и техните заместници;
- провеждане на производства и решения за освобождаване на председатели на съдилища и съдии и освобождаване на прокурори и техните заместници.”

Член 20

“Председателят на съда или съдия може да бъде обект на дисциплинарна отговорност в случай, че извърши тежко дисциплинарно нарушение.

Тежките дисциплинарни нарушения са:

...

6. причиняване на вреда на репутацията на съдебната власт или на съдебната служба.”

Член 25

“За извършването на тежко дисциплинарно нарушение може да бъде наложена, някоя от следните мерки:

...

3. освобождаване от длъжност.

...”

Член 26

“Председателят на съда или съдията, наказан за дисциплинарно нарушение, имат право да подадат искане за защита срещу решението на Съвета пред Камарата на общините в срок от 15 дни след връчването на решението на Съвета.

Камарата на общините потвърждава решението за освобождаване [от длъжност] или го отменя и връща делото на Съвета за ново разглеждане и решение.

Когато решението [на Съвета] е отменено давността започва отначало. Решението на Камарата на Общините не подлежи на съдебен преглед.”

Член 28

“Производството [пред Съвета] се провежда в съответствие с разпоредбите на Наказателно-процесуалния кодекс, ако друго не е предвидено в този Закон.

... Съветът може да реши дисциплинарното производство да се гледа публично.”

Член 40

“Средствата за функционирането на Съвета са предвидени в държавния бюджет.

Председателят на Съвета координира изпълнението на финансовия план на средствата, посочени в предходната алинея на настоящия член.”

Член 41

“За своята работа председателят и членовете на Съвета имат право на компенсация за разносните, разходите и пропуснатите ползи и на възнаграждение.”

25. Съгласно чл. 430 от Наказателно-процесуалния кодекс (Държавен вестник №110/1997 г., 27/1998 г., 58/1999 г., 112/1999 г., 58/2002 г., 143/2002 г. и 62/2003 г.), когато ответникът поиска изменение на окончателното решение, след установяване от Европейския съд по правата на човека на нарушение, наред с другото, на правото на справедлив процес, следва да важат правилата за повторно разглеждане.

ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРАВОТО

I. ПО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6, АЛИНЕЯ 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

26. Жалбоподателят е направил следните оплаквания по чл.6, ал. 1 от Конвенцията: трима членове на Националния съдебен съвет не са били безпристрастни; отстраняването на публиката от производството не е било обосновано; дисциплинарното производство срещу него е било несправедливо; и продължителността на производството е надвишила изискването за разумен срок. Относителната част на чл.6, ал. 1 от Конвенцията гласи:

“ Всяко лице, при решаването на правен спор относно негови граждански права и задължения или основателността на каквото и да е наказателно обвинение срещу него, има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона. Съдебното решение се обявява публично, но пресата и публиката могат да бъдат отстранявани по време на целия или на част от съдебния процес в интерес на нравствеността, обществения ред или националната сигурност в едно демократично общество, когато това се изисква от интересите на непълнолетните лица или за защита на личния живот на страните по делото или, само в необходимата според съда степен, в случаите, когато поради особени обстоятелства публичността би нанесла вреда на интересите на правосъдието.”

А. Допустимост

Становищата на страните

27. Правителството твърди, че чл. 6 не е приложим в настоящия случай, нито в гражданскоправната, нито в наказателноправната му част. Що се отнася до гражданскоправния аспект, позовавайки се на мотивите на Съда в решението по делото *Харабин (Харабин срещу Словакия)* (реш.), № 62584/00 г., 9 юли 2002 г.), те заявили, че длъжността на жалбоподателя председател на Върховния съд включва в самата си същност упражняването на правомощия, предоставени от публичното право и задължения, предназначени да защитят общите интереси на държавата. Те също заявили, че в държавите членки не съществуват общи критерии за назначаване и освобождаване на председател на най-висшия съд. Това е въпрос, който се намесва в суверенните правомощия на държавата и затова следва да бъде изключен от приложното поле на Конвенцията.

28. Що се отнася до наказателноправния аспект, правителството твърди, че въпросното производство има дисциплинарен характер. Относно класификацията му в националното право, същността на въпросното нарушение и същността и степента на тежест на предвидените наказания, не покриват критериите, за да се счита, че производството включва определяне на наказателно обвинение срещу жалбоподателя.

29. Правителството също така твърди, че жалбоподателят не е имал право на достъп до съд, тъй като чл. 26, ал. 3 от Закона за Националния съдебен съвет изрично изключва наличието на съдебна защита във връзка с дисциплинарни производства срещу съдии. Въпреки това, те се съгласяват, че Националният съдебен съвет сам по себе си отговаря на всички критерии, за да бъде разглеждан като трибунал по смисъла на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията.

30. Жалбоподателят не е направил коментар в това отношение.

Преценката на Съда

31. Съдът най-напред се запознава със становището на правителството относно същността на длъжността председател на Върховния съд. Въпреки това, Съдът отбелязва, че във въпросния случай жалбоподателят е освободен не само от длъжността председател на Върховния съд, но в същото време е освободен и от длъжността съдия във Върховния съд. При тези обстоятелства, за целите на определянето на това дали към въпросното производство се прилага чл. 6, Съдът счита за ирелевантна същността на длъжността на жалбоподателя председател на Върховния съд.

32. Относно приложимостта на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията към въпросното производство, Съдът най-напред се позовава на решението по делото *Пелегрин срещу Франция* (№ 28541/95 г., 8 декември 1999 г., параграфи 64-71), в което Съдът постановява, че трудови спорове между държавни органи и държавни служители, чиито задължения представляват специфичните задължения на държавната служба, доколкото служителите са действали като лица, на които е поверена държавната власт за защита на общите интереси на държавата, не са „гражданскоправни“ и са изключени от приложното поле на чл. 6, ал.1 от Конвенцията. Съдът отбелязва, че очевиден пример на такива дейности представляват въоръжените сили и полицията. Освен това, относно производството за освобождаване на съдия в решението по допустимостта по делото *Питкевич (виж Питкевич срещу Русия)* (реш.), №47936, 8 февруари 2001), Съдът намира, че дори съдебната власт да не е част от обикновената гражданска служба, тя е част от типичната държавна служба. Съдията има специфични отговорности в сферата на осъществяването на правораздаването – сфера, в която държавата упражнява суверенната си власт. Следователно, съдията участва директно в упражняването на правомощия, предоставени от публичното право и изпълнява задължения, предназначени за защита на общите интереси на държавата. Съдът заключава, че спор относно освобождаване на съдия не засяга нейни „граждански“ права или задължения по смисъла на чл. 6 от Конвенцията.

33. Въпреки това, в скорошното си решение по делото *Ескелинен (виж Вилхо Ескелинен и други срещу Финландия)* ([ГО], №63235/00 г., 19 април 2007 г.) Съдът е установил, че функционалният критерий, приет в решението по делото *Пелегрин*, не улеснява анализа на приложимостта на чл. 6 в производства, в които държавният служител е страна, и не допринася за по-голяма степен на сигурност в тази сфера, както е целяно

(параграф 55). По тези причини Съдът е решил да развие по-нататък функционалния критерий, посочен в решението по делото Пелегрин, и е приел следния подход (виж *Вилхо Ескелинен и други срещу Финландия*, цитирано по-горе, параграфи 61 и 62):

“Съдът признава интереса на държавата да контролира достъпа до съд, когато се касае до определени категории служители. Въпреки това, от компетентността на Високодоговарящите страни, и по-конкретно на компетентните им национални законодателни органи, а не на Съда, е изричното определяне на тези области на държавна служба, включващи упражняване на властнически правомощия, присъщи на държавния суверенитет, когато интересите на индивида следва да отстъпят. Съдът упражнява надзорната си роля, обект на принципа на субсидиарност (виж *Ц. и други срещу Обединено Кралство Великобритания [ГО]*, №29392/95 г., параграф 103, ЕСПЧ 2001-V). Ако националната система не допуска достъпа до съд, Съдът ще потвърди, че спорът наистина е такъв, че да е обосновано прилагането на изключение от гаранциите в чл. 6. Ако не е, тогава не възниква въпрос и чл. 6, ал. 1 ще се прилага.

...

В обобщение, за да е в състояние държавата ответник да се позовава пред Съда на статута на жалбоподателя като държавен служител при изключването на защитата, съдържаща се в чл. 6, трябва да са изпълнени две условия. Първо, държавата в своето национално законодателство трябва изрично да е изключила достъпа до съд за въпросната длъжност или категория служители. Второ, изключването трябва да бъде оправдано по обективни причини в интерес на държавата.”

34. Затова, решението по делото Ескелинен, което предвижда, че трябва да съществува презумпция за защита по чл. 6, се прилага по-широко от предходната съдебна практика на Съда. Тя също така включва дела за освобождаване от длъжност, освен ако националната система изключва достъпа до съд за тях. Чл. 6 не се прилага единствено при дела, за които националното законодателство изрично изключва достъпа до съд за въпросната категория служители, и когато това изключване е оправдано с обективните държавни интереси.

35. Що се отнася до настоящия случай, Съдът най-напред отбелязва, че чл. 26, ал. 3 от Закона за Националния съдебен съвет изрично изключва съдебната защита във връзка с дисциплинарни производства срещу съдии.

36. Въпреки това, приложното поле на това изключване не е абсолютно, тъй като се отнася само за изключване от защита пред обикновени съдилища. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е могъл да подаде конституционна жалба срещу решенията на Националния съдебен съвет и Камарата на общините. Жалбоподателят представил пред Конституционния съд същите оплаквания, като сега представените пред Съда, и този съд разгледал основателността на оплакванията. Ако Конституционният съд беше приел оплакванията на жалбоподателя, той щеше да отмени обжалваните решения и да върне делото на Националния съдебен съвет за ново разглеждане.

37. На този фон Съдът счита, че приложното поле на прегледа на Конституционния съд по настоящото дело, и правомощията му относно обжалваните решения, изглежда, предоставят на жалбоподателя достъп до съд съгласно националната система, удовлетворявайки теста Ескелинен. Освен това, както правителството признава, Националният съдебен съвет сам по себе си удовлетворява критерия по чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, за да бъде считан като независим и безпристрастен трибунал, създаден в съответствие със закона. Съдът подчертава, че за целите на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията не е необходимо трибуналят да бъде съд, интегриран в стандартния съдебен апарат (виж *Ролф Густафсон срещу Швеция*, 1 юли 1997 г., параграф 45, *Доклад за решенията 1997-IV*), тъй като трибуналят по смисъла на чл. 6, ал. 1 се характеризира в материалния смисъл на това понятие със своите съдебни функции, тоест с решаването на въпросите от неговата компетентност на основата на законовите правила и в производства, проведени по предписания начин (виж *Филис*, цитирано по-горе, параграф 50). Той също така трябва да отговаря на редица изисквания – независимост, по-конкретно от изпълнителната власт, безпристрастност и гаранции, осигурени в неговата процедура – някои от които са посочени в самия чл. 6, ал. 1 (виж *Злинсат, спол.. с.р.о., срещу България*, №57785/00 г., параграф 75, 15 юни 2006 г.).

38. За да се установи дали едно образувание може да бъде считано за независимо, трябва да се вземат под внимание, наред с другото, начина на назначаване на неговите членове и техния мандат, съществуването на гаранции срещу външен натиск и въпроса дали това образувание изглежда независимо (виж, наред с другите, *Лангборгер срещу Швеция*, 22 юни 1989 г., параграф 32, серия А №155 и *Брайън срещу Обединено Кралство Великобритания*, 22 ноември 1995 г., параграф 37, серия А №335-А). Освен това въпросният трибунал трябва да е компетентен да разглежда всички фактически и правни въпроси, относими към спора пред него (виж *Тера Вонинген Б. В. срещу Холандия*, 17 декември 1996 г., параграф 52, *Доклади 1996-VI*; *Шеврол срещу Франция [ГО]*, №49636/99 г., параграф 77, ЕСПЧ 2003-III и *И. Д. срещу България*, №43578/98г., параграф 45, 28 април 2005 г.).

39. Съдат отбелязва, че Националният съдебен съвет е създаден в съответствие със закона, а именно Закона за Националния съдебен съвет от 1993 г. с допълнителни изменения, всички от които приети от парламента в стандартна законодателна процедура. Този закон определя назначаването на членовете на НСС, техния имунитет, освобождаване, обхвата на техните функции, процедурата, която следва да се спазва и всички други въпроси, относими към функционирането на НСС.

40. Относно независимостта на НСС, Съдът отбелязва, че ресурсите за неговото функциониране са осигурени от държавния бюджет и определени от парламента. Разпределянето на тези средства е в ръцете на председателя на НСС. Той е независим от изпълнителната власт и неговите членове не са обвързани със спазването на каквито и да е инструкции при изпълнението на своите функции. Те се назначават от парламента с мандат от осем години и се ползват от същия имунитет като съдиите. Те са избрани сред членовете на съдебната власт, Главна прокуратура, Хърватската адвокатска колегия и професори по право и всички са лица с висока репутация. Те действат в лично качество, не приемат заповеди при изпълнението на правомощията си и полагат клетва да се ръководят от Конституцията и законите. Могат да бъдат освободени от парламента само по причини, специално изброени в Закона за Националния съдебен съвет и при спазване на процедура, предвидена от този закон.

41. Относно производствата пред Националния съдебен съвет, Съдът отбелязва, че те следват правилата на наказателната процедура, описана подробно в Наказателно-процесуалния кодекс; те включват, наред с другото, всички гаранции, предвидени в чл. 6 от Конвенцията и позволяват на обвинения да представи своята защита. Когато се произнася по дисциплинарни производства срещу съдии, Националният съдебен съвет е упълномощен да установи фактите по дадения случай, да провежда заседания, да изслушва свидетели и да извършва оценка на други доказателства, и да взема решения по всички фактически и правни въпроси.

42. Затова, по делото на жалбоподателя Националният съдебен съвет е упражнявал съдебни правомощия при определянето на неговата дисциплинарна отговорност. Предвид това, Съдът счита, че Националният съдебен съвет следва за целите на чл. 6 от Конвенцията да бъде разглеждан като независим трибунал, създаден в съответствие със закона, и следователно дисциплинарното производство срещу жалбоподателя е било проведено пред трибунал по смисъла на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията.

43. От това следва, че жалбоподателят е имал достъп до съд и че чл. 6 е приложим и за дисциплинарното производство срещу жалбоподателя пред Националния съдебен съвет, и за производството по неговата конституционна жалба.

Заклучение

44. В заключение, Съдът счита, че чл. 6 се прилага в неговата гражданскоправна част към производството срещу жалбоподателя, включително производството по неговата конституционна жалба.

45. Съдът намира, че тази част от жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35, ал.3, б."а" от Конвенцията. Съдът също така намира, че тя не е недопустима и на никое от другите основания и следователно трябва да бъде обявена за допустима.

Б. Основателност

Обхват на делото пред Съда

46. Съдът отбелязва, че дисциплинарното производство срещу жалбоподателя е образувано по някое време през 1996 г. по обвинения, че е имал сексуални връзки с непълнолетни и е използвал служебното си положение, за да защитава финансовите дейности на двама души, които са известни с престъпната си дейност. На 14 януари 1997 г. Националният съдебен съвет е намерил за установено, че жалбоподателят наистина е използвал служебното си положение по неподобаващ начин и неговото решение е било потвърдено от Парламентарната камара на общините на 19 февруари 1997 г. Тези две решения обаче са били отменени от Конституционния съд на 17 април 1998 г. и делото е върнато на Националния съдебен съвет за ново разглеждане.

47. На 23 септември 1998 г. във възобновеното производство пред Националния съдебен съвет обвиненията срещу жалбоподателя са били сведени до твърдението, че в периода от юни 1995 г. до началото на ноември 1996 г. той постоянно е общувал на публични места с двама души – Б. Ш. и С. Ш., които имат криминално минало. На 7 октомври 1998 г. Националният съдебен съвет е намерил това за установено и неговото решение е било потвърдено от Камарата на общините на 10 ноември 1998 г. и от Конституционния съд на 9 декември 2004 г. На това основание жалбоподателят е бил освободен от длъжност.

48. Тъй като са намерени недостатъци в първоначалното производство и то е било обявено за недействително от Конституционния съд, оплакванията на жалбоподателя по отношение на справедливостта му не могат да бъдат обект на разглеждане от Съда. От това следва, че Съдът трябва да разгледа твърдяните недостатъци само по отношение на различните аспекти на справедливостта на производството, проведено след

решението на Конституционния съд от 17 април 1998 г., с което се отменят решенията, приети дотук в дисциплинарното производство срещу жалбоподателя и се връща делото за ново разглеждане.

49. Относно оплакването на жалбоподателя от продължителността на производството обаче, Съдът ще разгледа производството като цяло.

Становищата на страните

50. Жалбоподателят поддържа, че трима членове на Националния съдебен съвет за изразили предубеждения срещу него в интервюта, публикувани в национални вестници във време, през което дисциплинарното производство срещу него все още не е било приключило. Въпреки, че НСС вече е бил приел своето първо решение, когато въпросните интервюта са публикувани, това решение впоследствие е било отменено от Конституционния съд и във възобновеното производство пред НСС всички тези трима въпросни членове отново са взели участие.

51. Той също така твърди, че не е имало основателна причина за отстраняването на публиката от заседанията пред НСС, и че не са били посочени адекватни мотиви за това решение. Освен това, производството е било несправедливо, защото никой от свидетелите, призовани от негова страна не е бил допуснат да свидетелства пред НСС. Накрая той твърди, че производството е надвишило изискването за разумна продължителност.

52. Относно безпристрастността на тримата членове на НСС правителството сочи, че въпросното производство касае ситуация, при която един орган решава относно дисциплинарната отговорност на един от своите собствени членове, тъй като жалбоподателят, като председател на Върховния съд, също е бил член на НСС. При тези обстоятелства е било невъзможно да се осигури абсолютна безпристрастност от субективна страна, тъй като взаимодействието между жалбоподателя и другите членове на НСС е било неизбежно. Относно твърденията на жалбоподателя относно интервютата, дадени от тримата членове на НСС в национални вестници, правителството твърди, че жалбоподателят е искал оттеглянето на тези членове още преди публикуването на интервютата с тях. Това показва, че негативното отношение на жалбоподателя по отношение на тях е от личен характер.

53. Правителството също твърди, че публиката по принцип бива отстранявана от заседания по дисциплинарни производства срещу всички високопоставени държавни служители. Нещо повече, НСС е решил да не прави изключение от този принцип в производството срещу жалбоподателя по съображения, че отстраняването на публиката е необходимо за защита на жалбоподателя и съдебната власт като такава; от гледна точка на правителството тези причини са основателни и в съответствие с изискванията на чл. 6. В допълнение, публиката не е била напълно отстранена, тъй като НСС е позволил представители на международни организации за защита правата на човека да присъстват на устните изслушвания.

54. Правителството също така твърди, че продължителността на производството отговаря на изискването за разумно време. Правителството сочи, че през 1999 г. почти целия състав на Конституционния съд е бил сменен, което е довело до определянето на нов съдия докладчик по делото на жалбоподателя. Нещо повече, производството е било сложно, тъй като касае отстраняването от длъжност на председателя на Върховния съд.

Преценката на Съда

55. Съдът отбелязва в началото, че жалбоподателят е отправил няколко различни оплаквания по чл. 6, ал. 1 от Конвенцията. Съдът ще разгледа всяко едно от тези оплаквания поотделно.

Безпристрастност на тримата членове на Националния съдебен съвет

56. При преценката дали тримата членове на НСС, а именно М. В., А. П. и М. Х. са били безпристрастни, съобразно изискването на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, Съдът ще вземе предвид следните принципи, посочени в установената му съдебна практика.

57. Преди всичко, от изключителна важност в едно демократично общество е съдилищата да вдъхват доверие в обществото и най-вече, доколкото става дума за наказателно производство, в обвиняемия (виж *Падовани срещу Италия*, 26 февруари 1993 г., параграф 27, серия А №257-Б). За тази цел чл. 6 изисква трибуналет, попадащ в обхвата му, да бъде безпристрастен. Безпристрастността обикновено обозначава липсата на предразсъдъци и пристрастия и нейното съществуване може да бъде проверено по много начини. Затова Съдът прави разграничение между субективен подход, който се стреми да установи личните убеждения или интерес на даден съдия в конкретното дело, и обективен подход – да се определи дали той или тя предлага достатъчно гаранции, за да се изключи всяко основателно съмнение в това отношение (виж *Пиерсак срещу Белгия*, 1 октомври 1982 г., параграф 30, серия А №53 и *Грийвс срещу Обединено Кралство Великобритания [ГО]*, №57067/00 г., параграф 69, ЕСПЧ 2003-ХII).

58. При прилагането на субективния тест Съдът последователно се е произнасял, че личната безпристрастност на съдия трябва да се предполага до доказване на противното (виж *Хаушилд срещу Дания*, 24

май 1989 г., параграф 47, серия А №154). Относно видът на изискуемите доказателства, Съдът например се е опитвал да провери дали съдията е показал враждебност или злонамереност, или е организиран да му бъде възложено делото по лични причини (виж *Де Кубер*, цитирано по-горе, параграф 25). Приципът, че трибуналет следва да се предполага, че е свободен от лични предразсъдъци и пристрастия, е отдавна установен в съдебната практика на Съда (виж например решението по делото *Льо Компт, Ван Вьовен и Де Мейр срещу Белгия*, цитирано по-горе, параграф 58). Въпреки, че по някои дела е трудно да се набавят доказателства, с които да се обори презумпцията, не трябва да се забравя, че изискването за обективна безпристрастност предоставя още една важна гаранция (виж *Пулър срещу Обединено Кралство Великобритания*, 10 юни 1996 г., параграф 32, *Доклади* 1996-III). С други думи, Съдът е признал трудността за установяване на нарушение на чл. 6 на основата на субективната пристрастност и по тази причина в огромното мнозинство от делата, повдигащи въпроса за безпристрастността, се е съсредоточил върху обективния тест. Въпреки това, не съществува пълно разделение между двете понятия, тъй като поведението на един съдия може не само обективно да предизвика опасения относно безпристрастността от гледна точка на външния наблюдател (обективния тест), но и също да води до въпроса за неговите или нейните лични убеждения (субективния тест) (виж Киприану срещу Кипър [ГО], №73797/01 г., параграф 119, ЕСПЧ 2005-...).

59. Съдът е постановил например, че съдебните органи са длъжни да показват максимална дискретност по отношение на делата, по които работят, за да се запази имиджът им на безпристрастни съдии. Тази предпазливост би трябвало да ги разубеди от използването на пресата, дори когато са провокирани. Високите изисквания към съдебната власт и възвишената същност на длъжностите в съдебната система са тези, които налагат това задължение (виж *Бушеми срещу Италия*, №29569/95 г., параграф 67, ЕСПЧ 1999-VI). Затова, когато председател на съд публично използва изрази, загатващи, че той вече е формирал отрицателно отношение по делото на жалбоподателя, преди да председателства съда, който трябва да го разглежда, то неговите твърдения са такива, че могат да обосноват обективно страховете на жалбоподателя по отношение на неговата безпристрастност (виж *Бушеми срещу Италия*, цитирано по-горе, параграф 68). От друга страна, по друго дело, в което съдията е бил ангажиран в публична критика на защитата и публично е изразил изненада, че жалбоподателят е пледирал невинен, Съдът е подходил към въпроса на основата на субективния тест (виж *Лавентс срещу Латвия*, №58442/00 г., параграфи 118 и 119, 28 ноември 2002 г.).

60. При прилагането на обективния тест Съдът също така отдава значение на ситуации от лично естество и преценява поведението на съдиите в конкретното дело. От гледна точка на обективния тест, такова поведение може да е достатъчно, за да обоснове законно и обективно обосновани опасения, като в горепосоченото дело *Бушеми*, но може също да е от такъв характер, че да повдигне въпрос от субективния тест (като например по делото *Лавентс*, цитирано по-горе) и дори да разкрие лична пристрастност. В този контекст, следователно, дали даден случай попада за разглеждане в рамките на единия или другия тест, или и на двата, ще зависи от конкретните факти по обжалваното поведение.

61. Съдът отбелязва, че жалбоподателят по настоящото дело оспорва безпристрастността на трима членове на Националния съдебен съвет на основание, че по време на дисциплинарното производство срещу него са давали интервюта, публикувани в два различни национални вестника, в които изразяват предубеждения срещу жалбоподателя. Съдът следва да продължи с изследване поотделно на твърденията за липса на безпристрастност на всяко едно от засегнатите лица.

62. Относно В. М. Съдът отбелязва, че интервю с него е било публикувано в национален ежедневник на 10 февруари 1997 г., когато делото е било висящо пред Камарата на общините. По това време Националният съдебен съвет вече се е бил произнесъл против жалбоподателя по някои от първоначалните обвинения срещу него. Въпреки това, тъй като жалбоподателят е бил подал молба за защита, делото не е било окончателно решено. Съдът отбелязва по-нататък, че в интервюто самият В. М. е посочил, че се е присъединил към искането на жалбоподателя за оттеглянето си от делото, тъй като публично е гласувал срещу назначаването на жалбоподателя за председател на Върховния съд и е бил споменат като потенциален кандидат за поста, също както и жалбоподателя. Той също така коментирал резултатите от производството, казвайки, че „обвиненията, по които д-р Олужич е намерен за отговорен са ясни от фактическа гледна точка”. В. М. изразил също негативна гледна точка относно защитата на жалбоподателя в производството.

63. Съдът поставя силен акцент върху факта, че самият В. М. е считал, че трябва да се оттегли от делото и е дал убедителни причини за това си виждане. Оставяйки настрана въпроса за субективната безпристрастност на В. М., Съдът подчертава, че по отношение на въпроса за обективната безпристрастност дори опасения могат да имат някакво значение, или с други думи „правосъдието не само трябва да бъде осъществено, но и да изглежда, че е осъществено” (виж *Де Кубер срещу Белгия*, 26 октомври 1984 г., параграф 26, серия А №86). Фактът, че В. М. публично разкрива, че е гласувал против назначаването на жалбоподателя, взет предвид заедно с факта, че той самият е бил потенциален кандидат за същата длъжност, когато жалбоподателят е бил назначен, създава, по мнението на Съда, ситуация, която е в състояние да събуди основателни съмнения относно безпристрастността на В. М.

64. Относно А. П., тогавашен председател на Националния съдебен съвет, Съдът отбелязва, че интервюто с него е било публикувано в същия ежедневник на 28 март 1997 г., когато делото е било висящо пред Конституционния съд и следователно не е било окончателно приключено. В интервюто той казал, че жалбоподателят е извършил нередни действия, като е използвал личното си влияние и контакти за защита на интересите и приходите на двама души с криминално минало. Той също коментирал, че твърденията на защитата, че делото е политически мотивирано са неверни.

65. Съдът счита, че фактът, че председателят на Националния съдебен съвет публично използва изрази, които загатват, че той вече е формирал отрицателно отношение по делото на жалбоподателя, преди то да бъде окончателно решено, и критикува твърдения на защитата, е ясно несъвместим с по-нататъшното му участие във възобновеното производство, след като Конституционният съд е отменил първоначалното решение на НСС. Твърденията на председателя на НСС са такива, че обективно обосновават страховете на жалбоподателя относно неговата безпристрастност (виж *Бушеми срещу Италия*, №29569/95 г., параграф 68, ЕСПЧ 1999-VI).

66. Относно М. Х., Съдът отбелязва, че интервюто с него е публикувано в друг национален ежедневник на 22 септември 1997 г., когато делото е било висящо пред Конституционния съд и следователно още не е било окончателно приключено. В интервюто той твърдял, че счита жалбоподателя и неговите твърдения за неговата (на М. Х.) липса на безпристрастност за комични. Той описва жалбоподателя като човек, на когото липсват опит и знания и като *corpus alienum* (чуждо тяло) в хърватската съдебна власт.

67. Съдът счита, че изразите, използвани от М. Х. ясно показват неговите предубеждения срещу жалбоподателя и затова по-нататъшното му участие в производството след публикуването на въпросното интервю е било несъвместимо с изискването за безпристрастност, посочено в чл. 6, ал. 1 от Конвенцията.

68. В заключение, налице е нарушение на чл. 6, ал.1 от Конвенцията, поради липсата на безпристрастност на председателя и двама други членове на Националния съдебен съвет.

Право на публично гледане на делото

69. Съдът най-напред отбелязва, че като правило, съгласно чл. 28, ал. 2 от Закона за Националния съдебен съвет, публиката бива отстранявана от дисциплинарни производства, разглеждани от Националния съдебен съвет, освен ако Съветът не реши обратното. В тази връзка, Съдът в началото отбелязва, че не е негова задача да се произнася за националното законодателство и практика по принцип. Вместо това, той трябва да се ограничи до разглеждане на конкретните факти по делата пред него (виж например *Финдли срещу Обединено Кралство Великобритания*, 25 февруари 1997 г., параграф 67, Доклади 1997-1).

70. Съдът напомня, че чл. 6, ал. 1 от Конвенцията гласи, че при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения „всеко лице има право на справедливо и публично гледане на неговото дело“. Публичният характер на производството защитава страните от тайно правораздаване при липса на обществен контрол; той е и едно от средствата, чрез които да се поддържа доверието в съдебната власт. Чрез поставяне на правораздаването на светло, публичността допринася за постигане на целта на чл. 6, ал. 1 – справедливо гледане на делото, гаранция за което е една от основите на демократичното общество (виж *Сутер срещу Швейцария*, 22 февруари 1984 г., параграф 26, серия А №74).

71. Чл. 6, ал. 1 обаче не забранява на съда да реши, в светлината на особеностите на делото, да дерогира този принцип: съгласно настоящата редакция на тази разпоредба „... пресата и публиката могат да бъдат отстранявани по време на целия или на част от съдебния процес в интерес на нравствеността, обществения ред или националната сигурност в едно демократично общество, когато това се изисква от интересите на непълнолетните лица или за защита на личния живот на страните по делото, или, само в необходимата според съда степен, в случаите, когато поради особени обстоятелства публичността би нанесла вреда на интересите на правосъдието“; провеждането на производство изцяло или частично пред камера трябва да бъде стриктно изискуемо от обстоятелствата по делото (виж *Диене срещу Франция*, 26 септември 1995 г., параграф 34, серия А №325-А и *Мартини срещу Франция* [ГО], №58675/00 г., параграф 40, ЕСПЧ 2006-...).

72. Нещо повече, Съдът се е произнасял, че изключителните обстоятелства, отнасящи се до същността на въпросите, подлежащи на решаване от съда във въпросното производство, могат да обосноват освобождаване от задължението за публично гледане (виж *Мартини срещу Франция*, цитирано по-горе, параграф 41).

73. Що се касае до настоящото дело, Съдът посочва, обратно на искането на жалбоподателя от 23 септември 1998 г., че публиката е била отстранена от производството пред Националния съдебен съвет по съображения за защита на достойнството на жалбоподателя и достойнството на съдебната власт като такава. Съдът посочва също, че отстраняването на публиката не е абсолютно, тъй като на заседанията, проведени на 1 и 7 октомври 1998 г. са присъствали един представител на ВКБООН и ОССЕ. Тези лица обаче са били предупредени, под заплахата от наказание, че са задължени да пазят в тайна всичко, което са узнали по време на тези заседания. Освен това, широката общественост и пресата са били изцяло и изрично отстранени от заседанията. Затова присъствието на представителите на ВКБООН и ОССЕ на две заседания, проведени от

Националният съдебен съвет, не се отразява на общото отстраняване на публиката от производството пред Националният съдебен съвет.

74. Съдът посочва, че НСС отстранява публиката от заседанията по съображения, че тази мярка е необходима, предвид същността на информацията, съдържаща се в съдебното досие, за защита на достойнството на жалбоподателя и достойнството на съдебната власт като такава. Той обаче не е доразвил допълнително никоя от тези точки. Що се отнася до първото основание, а именно – защита на достойнството на жалбоподателя, съдът първо посочва, че жалбоподателят сам е поискал производството да бъде публично, и следователно е показал, че той самият не счита, че достойнството му изисква защита чрез отстраняване на публиката.

75. Що се отнася до същността на въпросното производство, която може, както е посочено по-горе, да обоснове освобождаване от задължението за публично гледане на делото, Съдът отбелязва, че жалбоподателят е повторил своето искане заседанията пред НСС да бъдат публични на 23 септември 1998 г., в стадий, в който обвиненията срещу жалбоподателя са се състояли в твърдения, че е общувал с двама души с криминално минало. В тази връзка Съдът отбелязва, че фактите по делото срещу жалбоподателя са били вече широко дискутирани в националните медии, както е видно, освен другото, от интервютата на тримата членове на НСС, публикувани преди делото да бъде окончателно решено. Очевидно е, че делото е предизвикало значителен обществен интерес и че в медиите са били представени противоречиви факти. Предвид това, че въпросното производство касае такава видна обществена фигура като председателя на Върховния съд, и че вече са били направени публични твърдения, че делото срещу него е било политически мотивирано, очевидно е, че е в интерес на жалбоподателя и в интерес на широката общественост производството пред НСС да бъде подложено на обществен контрол. При тези обстоятелства Съдът не може да приеме, че причините, на които се позовава НСС при отстраняването на публиката, са обосновани по смисъла на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията.

76. Накрая, Съдът отбелязва, че липсата на достъп на публика до производството пред НСС не е поправена нито в производството пред Парламентарната камара на общините, нито пред Конституционния съд, тъй като тези два органа също не са провели публично гледане на делото.

От това следва, че е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията поради отстраняването на публиката от дисциплинарното производство срещу жалбоподателя.

Равнопоставеност на страните

77. Жалбоподателят твърди, че нито един свидетел, призован от негова страна, не е бил изслушан в производството пред Националният съдебен съвет. Съдът подчертал, че докато чл. 6 от Конвенцията гарантира правото на справедливо гледане на делото, той не поставя никакви правила за допустимостта на доказателствата или за начина, по който те да бъдат оценявани, които са въпроси за регулиране от националното законодателство и националните съдилища (виж *Шенк срещу Швейцария*, 12 юли 1988 г., параграфи 45-46, серия А №140 и *Гарсия Руиз срещу Испания* [ГО] №30544/96 г., ЕСПЧ 1999-I, параграф 28). По подобен начин на първо място националните власти, и най-вече съдилищата, тълкуват националното законодателство и Съдът не може да замести своето собствено тълкуване с тяхното при липса на произволност. Този принцип се прилага, освен другото, към изпълнението на процедурните правила относно посочването на свидетели от страните (виж *Таминен срещу Финландия*, №40847/98 г., параграф 38, 15 юни 2004 г.). В тази връзка, Съдът подчертава още, че не е в неговата компетентност да замени своята собствена преценка на фактите с тази на националните съдилища. Съгласно съдебната практика на Съда обаче, изискванията за справедливост на производството включват начинът, по който доказателствата са събрани и представени. Задачата на Съда е да установи дали производството в неговата цялост, включително начинът, по който са събрани и представени доказателствата, е било справедливо по смисъла на чл. 6, ал. 1 (виж, освен другото, *Домбо Бехер Б.В. срещу Холандия*, 27 октомври 1993 г., параграф 31, серия А №274).

78. Съдът счита, че що се отнася до дисциплинарно производство срещу съдия, равнопоставеността на страните предполага, че на съдията, чиято длъжност е под въпрос, трябва да се предостави разумна възможност да представи случая си – включително доказателствата си – при условия, които не го или не я поставят в съществено неблагоприятно положение спрямо властите, завели това производство срещу съдията, а именно, в настоящия случай – правителството. Оставено е на националните власти да гарантират във всеки индивидуален случай, че изискванията за справедливо гледане на делото са спазени (виж съответно и *Домбо Бехер*, цитирано по-горе, параграф 33).

79. За да реши дали на жалбоподателят в настоящия случай му е предоставена възможността да представи случая си, без да е поставен в неблагоприятно положение спрямо правителството, и дали производството е било проведено справедливо, Съдът най-напред ще разгледа какво е било основание за освобождаването на жалбоподателя (виж съответно и *Дестрехем срещу Франция*, цитирано по-горе, параграф 43).

80. В тази връзка Съдът отбелязва, че в дисциплинарното производство срещу жалбоподателя правителството е твърдяло, че той е поддържал постоянни контакти на обществени места с двама души с

престъпно минало – С. Ш. и Б. Ш. Тези твърдения може да са рефлектирали върху репутацията на жалбоподателя не само поради неговата длъжност на съдия и председател на Върховния съд, но и във всяка професионална сфера, предвид това, че той е адвокат. Затова във въпросното производство е било необходимо на жалбоподателя да бъде предоставена пълна възможност да изложи своя случай и да представи доказателствата си.

81. Съдът отбелязва, че жалбоподателят твърдял, че неговите контакти с двете посочени лица са били много спорадични, и че той понякога се е намирал в тяхната компания, но винаги на публични места и винаги в компанията на много други хора. Линията на защитата целяла да покаже, че жалбоподателят не е поддържал никакви близки взаимоотношения с тези двама души, но те понякога посещавали едни и същи обществени места. Свидетелите, призовани от страната на жалбоподателя, щели да докажат тази линия на защита. От гледна точка на Съда, обясненията, дадени от жалбоподателя, относно твърденията срещу него и важноста на посочените свидетели са били относими към делото и е било вероятно да допренесат за целите на неговата защита.

82. Що се отнася до причините, посочени от националните съдилища за недопускането на доказателства, представени от жалбоподателя, Съдът отбелязва, че независимо от това, че националният съд има известна свобода за преценка при избора на аргументите в даден конкретен случай и при допускането на доказателства в подкрепа на твърденията на страните, един орган е длъжен да обосновава своите действия чрез посочване на причините за решенията си (виж *Суоминен срещу Финландия*, №37801/97 г., параграф 36, 1 юли 2003 г.).

83. В настоящия случай НСС е обосновал отказа си да изслуша свидетелите, призовани от страна на жалбоподателя, твърдейки, че обстоятелствата, посочени в доказателствата, на които разчита жалбоподателя, са били вече установени или не са били важни за делото. Съдът обаче отбелязва, че както жалбоподателят, така и двете засегнати лица са отrekli наличието на близки контакти помежду им и едновременно са заявили, че са били в компанията си само случайно и винаги с други хора. По мнение на Съда, причините, на които се е позовал НСС, за да откаже да приеме свидетелите, призовани от страна на жалбоподателя, за да докажат неговата линия на защита, не са били достатъчни по причини, посочени в параграф 81 по-горе.

84. Съдът също така отбелязва, че въпреки, че не е негова задача да проверява дали отказът на съда да приеме доказателства, представени от жалбоподателя, е основателен, в оценката си за съответствието на въпросната процедура с принципа на равнопоставеност на страните, който е белег на по-широкото понятие за справедлив процес (виж *Екбатани срещу Швеция*, 26 май 1988 г., параграф 30, серия А №134), съществена важност се отдава на повишената чувствителност на обществото към справедливото правораздаване (виж *Боргерс срещу Белгия*, 30 октомври 1991 г., параграф 24, серия А №214-В). В тази връзка Съдът отбелязва, че НСС е приел всички предложения за изслушване на показанията на свидетели, посочени от адвоката на правителството, и нито едно предложение, представено от жалбоподателя.

85. Не е във функциите на Съда да изразява мнение по относимостта на доказателствата или, по-общо, по това дали обвиненията срещу жалбоподаеля са били основателни. Въпреки това, Съдът следва да определи дали производството в неговата цялост, включително начинът, по който са събрани доказателствата, е било справедливо (виж *Аш срещу Австрия*, цитирано по-горе, параграф 26). Предвид обстоятелствата по настоящото дело, Съдат намира, че отказът на националните власти да изслушат който и да е от свидетелите на защитата, е довел до ограничаване на способността на жалбоподателя да представи случая си по начин, който е несъвместим с гаранциите за справедлив процес, съдържащи се в чл. 6 (виж съответно и *Видал срещу Белгия*, цитирано по-горе, параграф 30).

Следователно, налице е нарушение на чл. 6, ал.1 по отношение на принципа на равнопоставеност на страните.

Продължителност на производството

86. Жалбоподателят се е оплакал, че продължителността на производството, особено в частта си пред Конституционния съд, е надвишила изискването за разумен срок.

87. Правителството е оспорило това становище, акцентирайки върху специалната роля на Конституционния съд.

88. Съдът подчертава, че за да бъде оценена разумността на продължителността на производството в светлината на особените обстоятелства по делото, трябва да бъде обърнато внимание на критериите, установени в съдебната практика на Съда, и по-конкретно – сложността на делото, поведението на жалбоподаеля и това на компетентните власти и значението на това, което е залогът за жалбоподателя в съдебния спор (виж *Зюсман срещу Германия*, 16 септември 1996 г., параграф 48, *Доклади* 1996-IV и *Гаст и Поп срещу Германия*, №29357/95 г., параграф 70, ЕСПЧ 2000). В тази връзка Съдът отбелязва, че производството е започнало по някое време през 1996 г. и е завършило с решението на Конституционния съд от 9 декември 2004 г. Докато първоначалното производство, заедно с решението на Конституционния съд от 14 април 1998 г., с

което се отменя обжалваното решение, е било бързо решено, същото не може да се каже за продължителността на втората фаза от производството.

89. През тази втора фаза Националният съдебен съвет и Камарата на общините са действали бързо и са приключили делото на 10 ноември 1998 г. Второто разглеждане на делото обаче пред Конституционния съд е траело от 2 декември 1998 г., когато жалбоподателят е подал своята втора конституционна жалба, до 9 декември 2004 г., надвишавайки шест години.

90. Въпреки, че Съдът приема, че ролята му на пазител на Конституцията понякога прави особено необходимо за Конституционния съд да вземе предвид съображения, различни от обикновения хронологичен ред, по който делата са в списъка – като естеството на делото и неговата важност в политически и социален план – Съдът намира, че период, надвишаващ шест години за постановяване на решение по делото на жалбоподателя изглежда прекомерен, особено предвид това, което е залогът за жалбоподателя, а именно неговото уволнение.

91. Съответно, Съдът счита, че в настоящия случай е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията по отношение на продължителността на производството.

II. ТВЪРДЕНИЯ ЗА НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

92. Жалбоподателят се оплаква, че не е разполагал с ефикасно средство за защита на своите оплаквания по чл. 6 от Конвенцията. Той се е позовал на член 13 от Конвенцията, който гласи:

“Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.”

93. В светлината на всички материали, с които разполага, и доколкото оплакванията са в неговата компетентност, Съдът счита, че жалбата не разкрива наличието на нарушение на Конвенцията. От това следва, че тя е недопустима по смисъла на чл. 35, ал.3, б.”а” от Конвенцията като явно необоснована и трябва да бъде съответно отхвърлена съгласно чл. 35, ал.4 от Конвенцията.

III. ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

94. Член 41 от Конвенцията гласи следното:

“Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевшата страна.”

A. Обезщетение

95. Жалбоподателят претендира 200 000 евро (EUR) за нематериални вреди. Той обяснява, че неоснователните обвинения срещу него във въпросното дисциплинарно производство, а именно, че е имал сексуални връзки с непълнолетни и е използвал служебното си положение, за да подсигури доходите на престъпници, обвинения, които непрестанно са се повтаряли в медиите, са нанесли вреда на неговото достойнство и репутация и са му създали изключително негативен имидж, което му е причинило тежки психични страдания. Освен това, причиненият от производството стрес довел до неговата хоспитализация за сърдечни затруднения и високо кръвно налягане.

96. Правителството счита претендираната сума за неоснователна и прекомерна.

97. Съдът, приемайки, че установените нарушения са причинили на жалбоподателя нематериални вреди, които не могат да бъдат поправени нито със самото установяване на нарушение, нито с възможността, която националното право предоставя на жалбоподателя за ново разглеждане на делото (чл. 430 от хърватския наказателно-процесуален кодекс), присъжда на жалбоподателя сумата от 5 000 евро (EUR) в това отношение, както и всякакви други такси, които са за негова сметка.

B. Такси и разноски

98. Жалбоподателят не е предявил никакви претенции за такси и разноски. Затова Съдът счита, че не е налице искане за присъждане на суми по този член.

B. Лихва за забава

99. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се базира на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към които следва да се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ ПРИЧИНИ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* оплакванията по чл. 6, ал.1 от Конвенцията за допустими, а останалата част от жалбата за недопустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 6, ал.1 от Конвенцията поради липсата на обективна безпристрастност на трима членове на Националния съдебен съвет;
3. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 6, ал.1 от Конвенцията поради необосновано отстраняване на публиката от производството пред Националния съдебен съвет;
4. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 6, ал.1 от Конвенцията по отношение на принципа на равнопоставеност на страните;
5. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 6, ал.1 от Конвенцията поради прекомерната продължителност на производството.
6. *Постановява*,
 - (а) държавата ответник да заплати на жалбоподателя в срок от три месеца от датата, на която решението става окончателно в съответствие с чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, сумата от 5 000 EUR (пет хиляди евро) за нематериални вреди, заедно с таксите за сметка на жалбоподателя, които да бъдат обменени във валутата на държавата ответник по курса, валиден към датата на плащането;
 - (b) от датата на изтичане на горепосочените три месеца до плащането да се дължи обикновена лихва върху горната сума за просрочения период в размер, равен на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка плюс три процентни пункта.
7. Отхвърля останалата част от искането на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 5 февруари 2009 г., в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Сорен Нийлсен
Секретар

Христос Розакис
Председател